

१६७ ऋ. विश्वामित्र-जमदग्नी। इन्द्रः, ३ सोम-वरुण-बृहस्पति-अनुमति-मघवत्-धातृ-विधातारः।
जगती। जगती।

तुभ्येदमिन्द्र परि विच्यते मधु त्वं सुतस्य कलशस्य राजसि।

त्वं रयिं पुरुवीरामु नस्कृधि त्वं तपः परितप्याजयः स्वः ॥ १०.१६७.०१

इन्द्र- परमेश्वर। तुभ्य- तुभ्यम्। इदम्- अयम्। मधु- रसः। परि सिच्यते- सम्पद्यते। त्वम्।
सुतस्य- निष्पादितस्य। कलशस्य- प्रतीकभूतकलशस्थस्य रसस्य। राजसि- स्वामी भवसि।
त्वम्। नः- अस्मभ्यम्। पुरुवीराम्- प्रभूतवीर्ययुक्ताम्। रयिम्- सम्पदम्। कृधि- कुरु। त्वम्।
तपः। परितप्य- अनुष्ठाय। स्वः- स्वर्गम्। अजयः ॥१॥

स्वर्जितं महि मन्दानमन्धसो हवामहे परि शक्रं सुतां उप।

इमं नो यज्ञमिह बोध्या गहि स्पृधो जयन्तं मघवानमीमहे ॥ १०.१६७.०२

स्वर्जितम्- स्वर्गाजितम्। महि- महान्तम्। अन्धसः- सोमरसेन। मन्दानम्- हृष्यन्तम्। शक्रम्-
शक्तिमन्तमिन्द्रम्। सुतान् उप- रसान् प्रति। परि- परितः। हवामहे- आह्वयामः। इमम्- एतम्।
नः- अस्माकम्। यज्ञम्- देवपूजासङ्गतिकरणदानात्मकम्। इह- अत्र। बोधि- बुध्यस्व। आ गहि-
आगच्छ। स्पृधः- स्पर्धमानान्। जयन्तम्। मघवानम्- इन्द्रम्। ईमहे- ध्यायामः ॥२॥

सोमस्य राज्ञो वरुणस्य धर्मेणि बृहस्पतेरनुमत्या उ शर्मेणि।

तवाहमद्य मघवन्नुपस्तुतौ धातर्विधातः कलशां अभक्षयम् ॥ १०.१६७.०३

राज्ञः- रज्जकस्य। सोमस्य- रसस्य। वरुणस्य- ऋताधिदैवतस्य। धर्मेणि- धर्मे। बृहस्पतेः-
मेधाधिदैवतस्य। अनुमत्याः। शर्मेणि- शरणे। मघवन्- इन्द्र। अद्य- इदानीम्। तव। उपस्तुतौ-
स्तुत्याम्। धातः- सामान्यतया धारक। विधातः- विशेषेण धारक। अहम्। कलशान्-
प्रतीकस्थात्रसान्। अभक्षयम्- अनुभूतवानस्मि ॥३॥

प्रसूतो भक्षमकरं चरावपि स्तोमं चेमं प्रथमः सूरिरुन्मृजे।

सुते सातेन यद्यागमं वां प्रति विश्वामित्रजमदग्नी दमे ॥ १०.१६७.०४

चरावपि- मम सदाचारेपि । प्रसूतः- इन्द्रप्रेरितः । भक्षम्- रसम् । अकरम्- अनुभूतवान् । प्रथमः- मुख्यः । सूरिः- विद्वान् सन् । इमम्- एतम् । स्तोमम्- मन्त्रम् । च । उन्मृजे- शोधयामि । मन्त्रजपेन हृदयं शोधयामीति भावः । यदि- यदा । सुते- रसे निष्पादिते । सातेन- सम्भजनेन । दमे- सद्ने । विश्वामित्रजमदग्नी- हे उपासकौ विश्वामित्रजमदग्नी । सर्वभूतमित्रमिति विश्वामित्रः । जमत् हुतभक्षणशीलः प्रज्वलितोग्निः । तस्योपासको जमदग्निः । वाम्- युवाम् । प्रति । आगमम्- प्रपन्नोस्मि । तदा । तृप्तोऽभवम् ॥४॥

Dr. Rangraha